

Kvistaberg 2003-11-26

Några anteckningar ur Patron på Österby bruk av Jan-Åke Holmbring och Boken om Tammsvik av Christina Falkengård och andra källor

[UKF:s startside](#)

Anteckningar Börje Sandén Pärm e1:VW (disp för föredrag)

Grunden för den Tammska familjens etablering i Upplands-Bro var en förmögenhet grundad i Österbybruk i första hälften av 1800-talet Vindflöjeln på taket har tecken som syftar på Österby Bruk

Historien om förmögenhetens tillkomst

Förmögenheten uppkom när "Gammeltammen" Per Adolph Tham år 1800 blev arbetslös! Arbetslös – eftersom han inte längre fick vara kvar som officer.

Han hade nämligen tillsammans med några andra unga radikala adelsmän avlagt sig adelskapet i protest mot kung Gustaf IV Adolfs politik. De ändrade då stavningen av sina namn: Hierta - Järta, Tham – Tamm.

Till den radikala Juntan vid Uppsala universitet hörde också blivande biskopen Marcus Wallenberg, anfader till finanssläkten.

Per Adolphs moster Anna Johanna tillhörde släkten Grill som tjänat stora pengar inom det Ostindiska kompaniet. Hon var vid tillfället ansvarig för bruksverksamheten i norra Uppland. Hon gillade inte heller kungens politik och uppskattade systersonens tilltag. Den arbetslöse officeren fick i uppdrag att för 350 000 riksdaler köpa in Österbybruks järnbruk. Han visade sig vara en mycket duglig bruksledare och fick så småningom överta hela bruksverksamheten som kom att omfatta flera järnbruk i Uppland och södra Norrland.

Sergels stora "medaljong" över Anna Johanna Grill, erinrar om hur den stora Grillska förmögenheten kom att överföras till Per Adolph Tamm.

Nils Tamm f. 1876. - död 1957

Fadern Pehr Gustaf, var barnbarn till "Gammeltammen" Pehr Adolph som köpte Ådö - Säbyholm 1873-75

Nils var konstnär, ca 200 tavlor ingick i donationen till Uppsala universitet.

En stor tavla med utsikten från Kvistaberg är donerad till Upplands-Bro kommun

Nils har skrivit boken Amatörastronomen

Stjärnspejaren, staty av Adolf Stern, är placerad utanför herrgårdsbyggnaden

Donationen 1944, hedersdoktor

Nedväxlat grammofonverk vred kamerastativet i takt med stjärnorna

Kupolen klar 1954. Första spadtaget 1951 av Nils Tamm. 4 km kablar i kupolen.

Schmidtteleskopet invigdes 1964 av Torgny Segerstedt, universitetsrektor.

9-åring - Stora stjärnfallsregnet 27 nov 1885 - Resterna av Bielas komet

Läste astronomi efter studentexamen

Målarkonsten var sedan länge hans huvudintresse

1919 - privatobservatoriet

1919 bildas Sv. Astronomiska Sällskapet - Tamm deltog och var sedan styrelseledamot

1921 - Tamms metod att bestämma stjärnornas färger - Potsdam-kongress

1936 - variabla novor Novor. Nova Tamm 1, Nova Tamm 2

Asteroiden Karlsson efter tekniker Per Olow Karlsson.

äv sista professorn Tarmo Oja har himlakropp uppkallad efter sig

Pehr Adolf, systerson till Anna Johanna Grill. - Minnesvård i Österby bruk

1. Adolf Gustaf 2. Clas Anton 3 Carl Sebastian

Pehr Gustaf, som till Adolf Gustaf - delägare i Österby bruk och Söderfors, köpte Ådö 1873

1. Claes Adolf	1867	Ådö
2. Henric	1869	Lindormsnäs / Drakudden
3. Casper	1874	Säbyholm / Stora Ekeby
4. Nils	1876	Kvista + penningssumma